GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 39. *Vinerĭ, 20 Februariu (4 Martie).* **1887.**

Brașovŭ, 19 Februariu 1887.

Greutățile cele marĭ, cu carĭ au sĕ lupte popórele din Transilvania și Țéra unguréscă pe tóte terenele, au ajunsŭ a nu mai puté fi suportate, nicĭ chiar de poporulŭ maghiarŭ. Și sĕ nu uitămŭ că acesta este în tóte privințele mai ocrotitŭ și mai privilegiatŭ, pe când popórele nemaghiare n'au sĕ lupte numai cu o administrațiă vitregă și cu o justițiă părtinitóre, ci și cu persecuțiunĭ pe térĕmulŭ desvoltărei lorŭ culturale naționale, cu hidra maghiarisărei și Dumneḍeu și stăpânirea ungurésca mai scie cu câte neajunsurĭ.

Nu e mirare, décă o asemenea stare miserabilă, care a adusŭ popórele de aci la sapă de lemnŭ și prin urmare la desperare, provócă emigrarea în massă a locuitorilorŭ din diferite părțĭ ale țĕrilorŭ de sub oblăduirea ungurésca.

Deșertarea țĕrii de locuitorĭ a spăriatŭ chiar și pe Ungurĭ, carĭ își vĕdŭ împuținêndu-li-se repede numĕrulŭ în Ungaria de nordŭ și în părțile săcuescĭ ale Ardealului.

In camerĕ deputatulŭ Nendvich a adresatŭ guvernului o interpelare în privința emigrărilorŭ din Ungaria de nordŭ, ér în ședința societății geografice din Pesta, Hanusz a vorbitŭ despre emigrarea Săcuilorŭ în România. Nicĭ vorbă, că lucrulŭ are sĕ se mărginéscă la atâtŭ, pentru că emigrările nu se împedecă nicĭ cu șovinismulŭ din camerĕ și din afară de ea, nicĭ cu gendarmii d-lui Tisza, nicĭ cu vorbirile din adunările „învĕțațilorŭ.“

Unde e sĕrăcia și miseria, unde tobele esecutorilorŭ de dare n'au odihnă, unde persecuțiunile și nedreptățirile suntŭ nesfĕrșite, acolo nu va puté fi împedecată emigrarea.

Și cestiunea e cu atâtŭ mai îngrijitóre pentru stăpânirea ungurésca, cu câtŭ emigréză în cea mai mare parte poporulŭ ungurescŭ.

Ce 'i folosesce poporului ungurescŭ șovinismulŭ jidano-maghiarŭ, ce 'i folosesce Kulturegyletulŭ cu banchetele lui, când elŭ n'are pânea de tóte ḍilele; ce 'i folosesce poporului ungurescŭ, că se aducŭ Ciangăii din Bucovina și se cheltuescŭ două milióne florinĭ pentru constituirea lorŭ într'o comună, pe când de altă parte părăsescŭ țéra sute și mii de familii, pentru ca sĕ'șĭ caute pânea de tóte ḍilele și sĕ scape de tristulŭ și nesfĕrșitulŭ sunetŭ alŭ tobelorŭ esecutorilorŭ!

Intr'unulŭ din numerii anului trecutŭ alŭ fóiei nóstre amŭ adusŭ o listă de multele dărĭ, sub greutatea cărora gemŭ popórele, mai alesŭ cele nemaghiare, în „fericitulŭ“ statŭ ungarŭ. Aḍĭ voimŭ a ilustra starea desperată în care a adusŭ stăpânirea ungurésca poporulŭ prin povara dărilorŭ, și vomŭ aduce numai unŭ esemplu ce ni l'a datŭ deputatulŭ Hoitsy cu ocasiunea desbaterii bugetului ministeriului de finanțe. Elŭ a studiatŭ economia micilorŭ țĕranĭ și a aflatŭ că de esemplu în Gyoma (Ungaria) o proprietate de $8^{1}/_{2}$ jugĕre pĕmêntŭ agricolŭ, $1^{1}/_{2}$ jugĕre livade, 6 jugĕre pășune, plătesce dare 73 fl. 6 cr. pe când tóte veniturile ei brute facŭ 160 fl., prin urmare 86 fl. 40 cr. câștigŭ curatŭ. Din acești 86 fl. 40 cr. proprietarulŭ trebue sĕ trăiască, sĕ-șĭ țină în stare bună casa și economia. In alte comune e și mai rĕu. Pe lângă acésta statulŭ supune dărei óla de fiertŭ, pipa de tutunŭ, lampa de petroleu a țĕranului. Dér când anulŭ e rĕu? Bietulŭ țĕranŭ trebue sĕ facă datorii și de sigurŭ se ruinéză. Ce sĕ facă sĕrmanulŭ, când din venitulŭ de 99 fl. plătesce statului 97 fl.? Negreșitŭ că emigréză în America, în România séu în alte țĕrĭ.

Și ce a rĕspunsŭ ministrulŭ Tisza la acestea? A ḍisŭ că mulțămesce lui Dumneḍeu, că în Bekes trăescŭ încă mai bine țĕranii ca în alte părțĭ.

Acum își póte închipui omulŭ, cum trăescŭ țĕranii în alte părțĭ, décă după cele citate de deputatulŭ Nendtvich țĕranii din Bekes trăescŭ mai bine ca orĭ unde și încă — după cum a adausŭ ministrulŭ Tisza — chiar mai bine decâtŭ țĕranii aflațĭ într'o analógă situațiune în orice statŭ alŭ Europei!!!

Ei bine, d-lŭ Tisza e desmințitŭ chiar de o fóiă ungurésca din Clușiu, care aduce ca esemplu regatulŭ vecinŭ România.

Acéstă fóiă ocupându-se cu desbaterile de deunăḍĭ din camera din Pesta, privitóre la încheiarea convenției comerciale cu România, se pronunță contra convențiunei, pentru că guvernulŭ ungurescŭ nu e consciu de ținta sa, nu face nimicŭ pentru industria ardeleană, nu suntŭ banĭ pentru întreprinderĭ, guvernulŭ nu are nicĭ o grije, aparatulŭ justiției merge fórte greoiu, administrația e rea și trecêndŭ la dările din România, „Ellezék“ încheiă:

„România lucréză altfelŭ. Étă ce progresiune are acolo darea de pĕmêntŭ: 6 procente plătesce după venitulŭ curatŭ celŭ ce'șĭ cultivă însușĭ pĕmêntulŭ, 8 procente ce-lŭ care și-lŭ arêndéză dér locuesce în țéră, 15 procente ce-lŭ care 'șĭ îngrijesce singurŭ de economiă dér locuesce în streinătate, 22 procente celŭ care locuesce în streinătate și 'șĭ a arêndatŭ pĕmêntulŭ. Apoi spitalurile suntŭ gratisŭ, bine provĕḍute pentru fiecine. Scóla poporală e gratisŭ. Interese pe capitalulŭ împrumutatŭ nu se acordă, décă debitorulŭ e țĕranŭ. Țĕranului nu-i este permisŭ sĕ'șĭ vênḍă proprietatea. Soldatulŭ care 'șĭ-a făcutŭ serviciulŭ primesce gratisŭ pĕmêntŭ.

Când lucrurile stau astfelŭ, de ce 'i cuprinde pe șoviniștĭ spaima de multele emigrărĭ? De ce nu caută sĕ scaḍă dările, sĕ mai împuțineze esecutorii de dare, sĕ facă o justițiă dréptă și administrațiune bună, sĕ 'nceteze cu maghiarisarea prin Kulturegyleturĭ și prin înființarea de scóle de statŭ în ținuturĭ nemaghiare? De ce nu se face locuitori orŭ posibilŭ sĕ trăiască mai lesniciosŭ, ca sĕ rĕmâiă în patriă, ér nu sĕ ia lumea în capŭ?

Sufere acum stăpânirea ungurésca consecințele risipei, destrăbălărei și pornirilorŭ ei șovinistice!

Comunele române și politica de Maghiarisare.

Sânmihaiulŭ de Câmpiă, 19 Februariu 1887.

A trecutŭ de bine. Elementulŭ românescŭ din acéstă patriă nu mai póte nutrì nicĭ speranța, că stăpânii ḍilei vorŭ ține contŭ vreodată mai multŭ de interesele lui. Românulŭ se vede tractatŭ și persecutatŭ aicĭ ca unŭ paria.....

Alăturea cu comunele neromâne, au și comunele românescĭ după lege dreptulŭ, ca afacerile lorŭ interne sĕ șĭ-le conducă de sine prin organe alese de ele și din sînulŭ lorŭ. Prin acésta țĕranulŭ românŭ mai avea ceva mângăere, căcĭ baremĭ cu cei de acasă, din comuna nascerei sale, se mai puté înțelege în limba lui românéscă.

Astăḍĭ însĕ și acestŭ dreptŭ nĭ-se răpesce.

Pe primarulŭ comunalŭ la noi nu-lŭ mai alegŭ contribuabilii, cum stă scrisŭ în lege, ci fisolgăbirĕulŭ, care după arbitriu propune ca candidatŭ pentru ocuparea acestui postŭ câte unŭ singurŭ individŭ și totdeuna — décă se află numai la îndemână, orĭ chiar și importandu-lŭ de airea — ne pune pe gâtŭ câte unŭ Ungurŭ pintenatŭ. Spre ilustrarea acestora voiu aduce câteva casurĭ întêmplate în cerculŭ pretorialŭ alŭ Ormenișului de Câmpiă.

In Stupinĭ, comună purŭ românéscă, fără nicĭ o limbă străină — cu escepțiunea a doi Evrei — de câteva sĕptĕmânĭ funcționéză ca primarŭ comunalŭ unŭ Maghiarŭ, făcutŭ ér nu născutŭ, cu numele *Tauffer*. Cine este acestŭ Tauffer și de unde a pripășitŭ pe aci, nu sciu, sciu însĕ că locuesce în hotarulŭ comunei, departe de satŭ și ține în arêndă unŭ domeniu. Pe acéstă veniturĭ străinŭ d. fisolgăbirĕu nu s'a genatŭ a-lŭ propune Stupinenilorŭ de primarŭ, cu tóte că § 76 din legea comunală, art. XXII din 1886, ḍice espresŭ: primarulŭ alesŭ este obligatŭ ca în decursulŭ întregŭ alŭ funcțiunei sale sĕ locuéscă în comună.

Totŭ așa s'a întêmplatŭ și în comunele învecinate: Chiciudŭ, Chibulcutŭ, Budatelecŭ, c'unŭ cuvêntŭ pretutindenea pe unde a fostŭ lipsă a se restaura oficiile de primarĭ. D-lŭ fisolgăbirĕu n'a concesŭ ca contribuabilii sĕ-șĭ alégă oficialii sĕi comunalĭ, ci șĭ-a însușitŭ dreptulŭ a propune însușĭ, firesce, câte unŭ clientŭ de alŭ sĕu, deșĭ § 68 din amintita lege comunală ḍice: în comunele micĭ pe jude etc. 'lŭ alege publiculŭ alegĕtorŭ.

E dreptŭ, că § 77 din aceeașĭ lege ḍice, că dreptulŭ de-a candida la oficiulŭ de primariu îlŭ are pretorele respective președintele sediului, dér totŭ acelŭ paragrafŭ ptŭ. 4-lea ḍice și aceea, că la fiecare postŭ suntŭ a se candida *celŭ puținŭ* 3 indivḍĭ, dela care regulă numai atuncĭ se póte face abatere, când „pentru respectivulŭ oficiu n'au recursŭ 3 individĭ, carĭ ar fi pututŭ fi candidațĭ.“

Că în comunele amintite mai susŭ au fostŭ mai mulțĭ concurențĭ, orĭ nu, nu sciu, au pututŭ sĕ nu fiă, *nepublicându-se vacanța,* casulŭ caracteristicŭ însĕ întêmplatŭ la 7 Februariu a. c. aci în Sânmihaiulŭ de Câmpiă e destulŭ de elocventŭ. Étă-lŭ:

In 20 Ianuariu a. c. d. fisolgăbirĕu venì în acéstă comună, dér fără sĕ-șĭ fi făcutŭ cuiva cunoscută baremĭ cu 24 óre mai înainte venirea sa, și provocà numai decâtŭ pe câțĭ-va membrii din representanța comunală, sĕ mérgă la casa satului, unde între altele propuse și alegerea de lipsă a membrilorŭ din representanță. Făcêndu-lŭ însĕ cineva atentŭ, că nu este nicĭ cine sĕ alégă și nicĭ pe cine sĕ alégă, nefiindŭ presențĭ decâtŭ 5—6 ómenĭ, a sistatŭ totŭ lucrulŭ ḍicêndŭ, că nicĭ n'a venitŭ pentru așa ceva, ci a propusŭ numai în speranță, că dóră se va puté îndeplinì. Cu acestea s'a depărtatŭ din comună, făcêndŭ totodată cunoscutŭ, că celŭ multŭ în două sĕptĕmânĭ va venì de nou, și pentru alegerea de jude, căcĭ celŭ de mai înainte șĭ-a datŭ dimisiunea.

Și în adevĕrŭ, la 6 Februariu a. c. se și face cunoscutŭ, că în 7 Februariu are sĕ vină în comună d. fisolgăbirĕu, ceea ce s'a și întêmplatŭ. Adunându-se acum representanța comunală și mai mulțĭ ómenĭ la casa satului se și purcede la alegere și încă mai ântêiu la alegerea de primarŭ, propunêndŭ d. fisolgăbirĕu doi candidațĭ: unŭ Maghiarŭ și unŭ Românŭ renegatŭ. Unŭ membru din representanță însĕ în sensulŭ §-lui 78 din legea comunală pretinde, ca mai ântêiu sĕ se alégă membrii din comitetŭ. de óre-ce dela ultima restaurare au trecutŭ deja trei anĭ, d. fisolgăbirĕu însĕ n'a concesŭ acésta, ci insistà și mai departe pentru alegerea de primarŭ. Așa stândŭ tréba, membrulŭ de mai susŭ pretinse în fine, ca în sensulŭ §-lui 77 din aceeașĭ lege sĕ propună trei candidațĭ, de ore-ce între concurențĭ se află 3 individĭ, carĭ potŭ fi candidațĭ. Despotulŭ fisolgăbirĕu nicĭ acésta n'a voitŭ, ḍicêndŭ *că nu vré și voința sa nu e obligatŭ a șĭ-o motiva înaintea nimĕnui.* Poporulŭ, îngrețoșatŭ de atâta purtare arbitrară și de călcarea atâtŭ de fățișă a celorŭ mai clare și mai recente legĭ, protestândŭ fără resultatŭ, s'a depărtatŭ la ale sale. Cu tóte acestea, alegerea prin votisarea 5—6 înșĭ, între carĭ și doi Românĭ, încă inteligențĭ, s'a îndeplinitŭ, alesŭ fiindŭ de jude unŭ Br. Toroczkay Iozsef.

Contra acestei alegerĭ illegalĭ s'a făcutŭ recursŭ în speranță, că décă mai esistă dreptate alegerea se va anula, de nu cumva mai este unŭ paragrafŭ, ca § 77 din desŭ amintita lege comunală, care sĕ-i absolve și de obligațiunea a-șĭ motiva desconsiderarea legilorŭ făcute de ei înșișĭ.

Nu potŭ lăsa neamintită cu acéstă ocasiune regretabila împrejurare, că cei 7—8 inteligențĭ românĭ — cu esecpțiunea a 3 înșĭ, carĭ prin căsătorii s'au înstrăinatŭ de némulŭ din care se tragŭ, până acum totdéuna au fostŭ la înălțimea chiămării lorŭ acum însĕ cu durere spunŭ, că au datŭ probe de mare slăbiciune. Nu vreau sĕ amintescŭ de atitudinea preoțilorŭ noștrĭ fată cu aceste batjocurirĭ ale fisolgăbirĕului, lasŭ pe fiă-care sĕ-șĭ dea sémă despre faptele sale în consciința sa. .—.

Creditulŭ estraordinarŭ.

Delegaţiunile s'au deschisŭ, după cum s'a anunţatŭ, în 1 Martie a. c. în Peşta. Incă în prima şedinţă a presentatŭ ministrulŭ de esterne Kalnoky proiectulŭ guvernului pentru încuviinţarea unui creditŭ estraordinarŭ de 52½ milióne florinĭ pentru pregătirĭ militare. Ministrulŭ de rĕsboiu nu spune în acelŭ proiectŭ, ce s'a procuratŭ şi ce se va mai procura pentru armată, nicĭ nu specifică cheltuielele, ci se mărginesce numai a accentua pe scurtŭ necesitatea de a lua precauţiunĭ „pentru susţinerea păcii“ şi a se lua de cu vreme mĕsurile de lipsă pentru ca monarchia sĕ nu fiă surprinsă de evenimente.

Se crede, că ministrulŭ de rĕsboiu imperialŭ, contele Bylandt, va da celŭ puţinŭ în comisiunĭ celorŭ douĕ delegaţiunĭ unele desluşirĭ asupra naturei şi a scopului creditului estraordinarŭ, asemenea se speră, că contele Kalnoky se va esprima în acele comisiunĭ asupra deosebitelorŭ cause, ce au pricinuitŭ mĕsurile estraordinare.

Dér chiar în casŭ, când guvernulŭ n'ar da nicĭ o desluşire — ḑice „N. fr. Presse“ — delegaţiunile vorŭ trebui sĕ considere ca juste afirmările proiectului guvernului cu privire la situaţiunea politică generală şi vorŭ trebuì sĕ voteze creditulŭ cerutŭ.

Le uşuréză delegaţiunilorŭ acéstă votare şi evenemintele cele mai nouĕ, precum bine observă fóia vienesă. Şi'n adevĕrŭ, revolta garnisónei din Silistria, căreia, se asigură, i-au armatŭ şi garnisónele din alte oraşe, în contra regenţei bulgare, cu urmările lorŭ e de natură a deştepta cele mai marĭ îngrijirĭ. Din nou se va pune la ordinea ḑilei cestiunea bulgară, o intervenţiune militară póte devenì neevitabilă şi conflictulŭ europénŭ atâtŭ de multŭ temutŭ póte lesne isbucni.

Timpulŭ e criticŭ, fórte criticŭ....

Din afară.

„Alaltăerĭ se lăţise în Londra faima, că principele **Bismarck** ar fi pretinsŭ ca ministrulŭ de rĕsboiu francesŭ **Boulanger** sĕ demisioneze. A fostŭ numai o scornitură, destulŭ însĕ, că asemenea scornitur̆ au trecere aḑĭ.

Ḑiarele germane, inspirate de guvernulŭ din Berlinŭ, nu mai încetéză de-a descrie situaţiunea cu colorile cele mai negri. Se 'nţelege, că vatra tuturorŭ periculelorŭ trebue sĕ fiă Francia; şi numai după Francia vine Rusia. „**Kreuzzeitung**“ accentuéză seriositatea situaţiunei în **Francia** şi ḑice că totŭ mai multŭ se dau pe faţă simpatiele radicalilorŭ şi ale celorŭ din partida revanşei pentru generalulŭ **Boulanger**. Francia e în ajunulŭ unorŭ crise seriόse, carĭ potŭ rĕsufla şi peste graniţă ... In Orientŭ, ḑice numita fóiă, mĕsurile de precauţiune ale Austriei şi contramĕsurile Rusiei facŭ ca situaţiunea sĕ fiă nesigură.

Ḑiarulŭ oficiosŭ „Post“ pretinde, că în Rusia atâtŭ panslaviştii, câtŭ şi nihiliştii lucréză ca sĕ fiă rĕsboiu ...

SCIRILE ḐILEI.

„Délvidéki Nemzetör« publică o scrisóre a unui preotŭ ungurescŭ din *Bucovina*, prin care se înfăţişéză *fórte desperată sórtea Ciangăilorŭ* rĕmaşĭ acolo. Preotulŭ ḑice că e aprópe de 80 de anĭ, dintre carĭ 34 i-a petrecutŭ în mijloculŭ Sĕcuilorŭ unguresci, carĭ părăsindu-şĭ patria s'au mutatŭ în Ungaria. „Aicĭ n'avemŭ pe nimenĭ,« continuă preotulŭ, „căruia sĕ ne plângemŭ, măcarcă avemŭ cause de a înălţa amarĭ plângerĭ. Suntŭ puţinĭ Maghiarĭ, dér mulţĭ inimicĭ. După emigrarea fraţilorŭ noştri maghiarĭ din Bucovina, sĕvêrşită în an. 1883, s'a făcutŭ mare confusiă şi desbinărĭ aicĭ între noi. Părinţĭ, copii, consângenĭ s'au despărţitŭ unii de alţii, şi alţii au ocupatŭ loculŭ părăsitŭ de ei. Acum nu se mai află la noi nicĭ măcarŭ o singură comună curatŭ unguréscă. Ilŭ dóre pe omŭ inima când vede, cum tóte se ducŭ în vêntŭ: poporŭ, biserică, scóle marĭ şi puternice. Maghiarimea rĕmasă aicĭ se prădéză, se pierde, se nimicesce! Comuna mea, Josefina, este aşeḑată aicĭ, depărtare de o sută paşĭ de teritoriulŭ României. Acum nicĭ de acolo nu ne mai vine nimicŭ, nu este câştigŭ. Teritoriulŭ ne este micŭ, abia de 400 jugĕre, pentru o miiă de suflete. N'avemŭ nicĭ unŭ picŭ de pădure, n'avemŭ nimica păşune. Sĕrmanulŭ poporŭ agricultorŭ nu capĕtă lucru, n'are ocupaţiune; e în miseriă, cerşitorŭ! Numai în una suntemŭ bogaţĭ: în persecuţiune. Din acésta ni se face din abundanţă parte... Din 1857 n'amŭ vĕḑutŭ episcopŭ catolicŭ. Biserica trage de mórte, e ticălósă, se apropiă desăvêrşita ei ruinare.« — Étă resultatulŭ »patriotismului« jidano-maghiarŭ de aicĭ!

—x—

Ni se scriu următórele: „In 15 Februarie n. s'a ţinutŭ în *Mureşŭ Oşorheiu*, sub preşedinţa fişpanului Banffy Zoltan din comitatulŭ Mureşŭ-Turda, o conferinţă, în care s'au destinatŭ persónele ce au sĕ candideze ca deputaţĭ dietalĭ tiszaiştĭ la alegerile dietale viitóre. Au fostŭ şi unii Românĭ invitaţĭ, dér afară de câţĭva notarĭ cercualĭ alţii n'au luatŭ parte. Mai în urmă au hotărîtŭ sĕ înfiinţeze comitete de corteşĭ. Conferinţa s'a încheiatŭ cu unŭ banchetŭ à la Kulturegylet. De altă parte Kossuthiştii ellenzekiştĭ cutrieră satele promiţêndŭ poporului, că ei au sĕ'i uşureze sórtea numai sĕ bage de sémă sĕ nu alégă tiszaiştĭ, carĭ urcă dările ca sĕ'şĭ înfunde buzunarele şi alte de acestea. Românii sĕ 'şĭ bage minţile în capŭ, sĕ nu asculte nicĭ de unii nicĭ de alţii, sĕ nu ia parte la alegerĭ, pentru că şi unii şi alţii suntŭ ciocanŭ, ér bietulŭ Românŭ nicovală“. — Afară de asta sĕ nu uite poporulŭ românŭ că neobservarea pasivităţii e unŭ atentatŭ comisŭ asupra lui însuşĭ.

—x—

Privitorŭ la casulŭ din *Crişiu*, paşaliculŭ *Têrnavei marĭ*, despre care amŭ comunicatŭ în articululŭ de fondŭ din numĕrulŭ de alaltăerĭ, „Sieb. D. Tgblt.“ comunică următórele: La 7 Februarie apărù ajutorulŭ inspectorului scolarŭ în scóla poporală din Crişiu ca s'o visiteze. După ce s'a uitatŭ împrejurŭ, întrebà de cărţile de scólă şi mijlócele de învĕţămêntŭ întrebuinţate şi décă localulŭ servesce numai pentru instrucţiune séu se folosesce şi pentru alte scopurĭ. Directorulŭ ḑise, că se ţinŭ şi serate de lectură, Sâmbăta cu bărbaţii, Vinerea cu femeile. Ce se citesce? întrebà visitatorulŭ, ér notarulŭ Stock, care apăruse în scólă, rĕspunse: că se citescŭ articulii aţîţătorĭ, în care suntŭ înjosiţĭ solgăbirĕulŭ şi notarulŭ. Directorulŭ contraḑise pe notarŭ declarândŭ, că nu s'a cetitŭ nicĭ unŭ astfelŭ de articulŭ, ci ḑiare economice şi cărţĭ din biblioteca scólei. Şi „Tageblatt“? întrebà inchisitorulŭ. „Şi acesta“. Asta'i necuviinciosŭ, observà ajutorulŭ inspectorului scolarŭ, ér notarulŭ adause că e o fóiă duşmană statului. Directorulŭ îi contraḑise. „Ori-cum ar fi, observà ajutorulŭ, scóla e pentru scólă, ér nu pentru serate de cetitŭ, de aceea le interḑicŭ“. — Altŭ casŭ: veciniile din Crişiu voirŭ sĕ'şĭ ţină şi în acestŭ anŭ, ca totdéuna, adunarea lorŭ, o datină străvechiă, care după terminarea afacerilorŭ veciniilorŭ încheià carnevalulŭ petrecêndŭ; pentru ómenii dela sate, e singura ḑi de bucuriă în totŭ anulŭ. Veciniile anunţaseră adunarea la oficiulŭ parochialŭ şi la celŭ localŭ, pentru ḑiua de 22 Februarie. La 21 étă că sosescŭ în Crişiu trei gendarmĭ cu însărcinare solgabirĕéscă, că nu e permisŭ sĕ se ţină nicĭ o adunare. Ómenii se 'nfuriară şi numai energicei intervenirĭ a preotului e a se mulţămi, că nu s'a vĕrsatŭ sânge“. — Cum ar califica „liberala“ fóiă coşutistă şi aceste douĕ casurĭ?

—x—

Studenţii românĭ din Zürich, precum ni se scrie de acolo cu data de 14 (26) Februarie, convinşĭ de marele folóse ce le aduce strinsa unire, au pusŭ temelia unei societăţĭ în scopulŭ desvoltărei culturale şi a întreţinerii sentimentului de solidaritate. Preşedintele societăţii e d. *P. D. Călinescu*, secretarŭ *V. Samfirescu*, — Urămŭ societăţii prosperare şi ajungerea scopului!

—x—

Ni se scrie din *Şerpenĭ*, cu datulŭ Februarie: „Credeamŭ că se va afla altă pénă mai dibace pentru descrierea următórei ruşinĭ românescĭ din cerculŭ Şiercaiei: Pre 31 Ianuariu a. c. a fostŭ sĕ se alégă în cerculŭ Şerpenilorŭ unŭ membru în congregaţiunea comitatului Făgăraşŭ. Pentru acelŭ locŭ păşise unŭ Românŭ şi prim-pretorele acelui cercŭ, anume Gáll, şi ce sĕ veḑĭ? Gridanii, sub conducerea preotului lorŭ Boerŭ, asemenea o parte din alegĕtorii Vadului, sub conducerea şi la îndemnulŭ notariului, au lucratŭ şi votatŭ în favórea streinului, delăturândŭ în acestŭ modŭ pe Românulŭ. Apoi mai póte avea Românulŭ vre-unŭ bine, când se face unélta străinului, pe care cu votulŭ sĕu de boerŭ îlŭ ridică şi prémăresce, ca sĕ şi-lŭ pótă susţiné de stăpânŭ!... Ómenĭ, ca Boerŭ, notariulŭ din Vadŭ, cu tată-sĕu G. Morariu, încă nu au venitŭ la atâta lumină, câtŭ sĕ pótă stima valórea némului sĕu din care face parte. Fiă sigurŭ că nu le va servi spre nicĭ o onóre. Altmintrelea unulŭ din aceştia cu ocasiunea restaurărei trecute a funcţionarilorŭ comitatenşĭ, când cu alegerea fisicului şĭ-a datŭ votulŭ străinului, ér persónei némului sĕu nu. Totŭ în acea ḑi a avutŭ locŭ alegerea unui membru şi în cerculŭ Şinca-vechiă, cu care ocasiune alegĕtorii acelui cercŭ au fostŭ la chiămarea lorŭ naţională, întrunindu-şĭ voturile în persóna venerandului vice-protopopŭ şi parochŭ în Şinca-vechiă N. Raicu. Şincanii la iniţiativa şi îndemnulŭ docenţilorŭ şi a tênĕrului notariu s'au treḑitŭ din amăgirile celorŭ carĭ nu mai au trecere la poporŭ. Onóre tinerei pleade inteligente din acea comună. Inainte numai tinerilorŭ, căcĭ multe suntŭ de făcutŭ şi de ajutatŭ pentru binele obştescŭ alŭ acelei comune, până acum totalŭ isbite.“ — *x.*

—x—

Ni se scrie din *München*, cu data 26 Februarie n., că la 16 ale aceleiaşĭ lunĭ a fostŭ acolo o *petrecere japonesă*, pentru care toţĭ participanţii au trebuitŭ sĕ 'şĭ facă costume japonese. Petrecerea a fostŭ fórte frumósă, te credeai în Japonia: musică japonesă, tobe, clopote, strigăte, sgomotŭ asurḑitorŭ; căsulii de o rară frumseţe cu rogojinĭ, cu paie, cu lutŭ etc.; circŭ, atleţĭ escelenţĭ americanĭ, dér toţĭ academicĭ; panoramă, teatru, mena-

FOILETONU.

Portretele lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ.

De lângă castelulŭ lui Petru Rareşiu, $\frac{XVI}{XXVIII}$ Febr. 1887.

Astăḑĭ se împlinescŭ 102 anĭ dela mórtea lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ. Trecutulŭ acestorŭ martirĭ mi s'ar păré a fi cunoscutŭ onor. cetitorĭ ai acestui ḑiarŭ. Credŭ a nu fi superfluă nicĭ cunoscinţa lorŭ din punctŭ de vedere *fisionomicŭ şi patonomicŭ*. Mai nainte însĕ de-a începe la obiectŭ, firea lucrului însaşĭ ne constringe a premite observarea, că neamulŭ din care s'au născutŭ dênşii n'a făcutŭ asupra lorŭ unŭ astfelŭ de studiu. L'au făcutŭ străinii: Nemţii şi Ungurii. Aceştia şĭ-au datŭ verdictulŭ asupra lorŭ şi din punctulŭ de vedere din vorbă şi étă cum:

Horia. Portretulŭ I i.*) „Laşĭ fi voitŭ sĕ fiă mai grasŭ, ḑicea Cesarŭ, nu dóră că mĕ temŭ de dênsulŭ; dér totuşĭ décă s'ar puté ca Cesarŭ sĕ se témă de ci neva, apoi nu cunoscŭ pe nimenĭ altulŭ, de care m'aşĭ feri aşa de tare, ca de slabulŭ *Casiu*. Casiu acela are unŭ chipŭ costelivŭ şi lichnitŭ: elŭ cugetă prea multŭ, astfeliu de ómenĭ suntŭ periculoşĭ.

Acéstă observaţiune, ce-o făcea cu atâta francheţă marele Cesarŭ, cumcă s'ar teme numai de ómenĭ paliḑĭ şi uscaţĭ, îmĭ vine fórte multŭ în ajutorŭ la portretulŭ faimosului Horia, deórece credŭ, că voiu fi isbutitŭ a-lŭ schiţa mai în întregulŭ sĕu, când voiu ḑice că: aşĭ dori sĕ fiă mai grasŭ. Căutătura lui este posomorîtă şi melancolică, dér ochiulŭ agerŭ şi pĕtrunḑĕtorŭ.

O perpetuă seriositate a trasŭ mai multe încreţiturĭ pe faţă, decêtŭ pe fruntea sa. O barbă négră subţire contribue şi mai multŭ la umbrirea séu înegrirea fisionomiei lui. Configuraţiunea capului este prelungŭ totŭ chipulŭ ovalŭ, cu-o frunte lungă, ascuţită, nicĭ prea înaltă, dér nicĭ prea îndesată, cu osulŭ sprîncenei bine potrivitŭ. Nasulŭ este ca de şoimŭ, de-o încovoiătură îngustă, altmintrelea de o *mare fineţă* şi mai cu sémă la rădăcină şi la sgârciu fórte ascuţitŭ. Gura bine proporţionată şi de-o tăiătură *inteligintă*. Singura impresiune neplăcută ar fi numai înclinarea buzei inferióre spre bărbiă; bărbia însăşĭ deşi este lăsată multŭ în josŭ, ascuţită şi cu prea multă proeminenţă a părţii de desuptŭ nu face însĕ unŭ urîtŭ profilŭ; ci mai alesŭ convine la o astfelŭ de frunte şi încă mai vêrtosŭ la unŭ chipŭ aşa de ovalŭ. Gâtulŭ este lungŭ, *într'adevĕrŭ frumosŭ* şi dreptŭ; ţinerea lui dovedesce — după principiele fisionomice — că *unŭ asemenea bustŭ nu pórtă unŭ capŭ ordinarŭ.* Chipulŭ este, precum s'a ḑisŭ, fórte costelivŭ, smeadŭ-închisŭ, cu o peliţă palid-brună, ciupită şi pistruiă, faţa brăsdată de-o mulţime de încreţiturĭ. Cu deosebira pleopele din susŭ şi din josŭ suntŭ de unŭ roşu deschisŭ şi cărnóse, ca şi cum ar fi umflate, astfelŭ încâtŭ şi crepătura ochiului are puţină deschidere, în care se zărescŭ nisce ochĭ negri, nu tocmai marĭ, mai multŭ micĭ, dér plinĭ de focŭ, carì aci se rostogolescŭ d'odată, aci érăşĭ d'odată stau în nimire. Pĕrulŭ capului este castaniu deschisŭ, scurtŭ şi móle, precum şi sprincenele

*) După documentulŭ: „*Horja und Klotska, Oberhaupt und Rathgeber der Aufrührer in Siebenbürgen*“ etc. Karlsburg und Hermanstadt 1785. —

„Cunoscinţa ómenilorŭ se baséză pe »*Fisionomică*“ şi „*Patonomică*“. Fisionomica, opusă patonomicei, ne arată semnele puterilorŭ şi aplecărilorŭ omului. Patonomica, opusă fisionomicei, semnele pasiunilorŭ lui. Fisionomica ne arată caracterulŭ stătătorŭ, ér patonomica caracterulŭ celŭ mişcătorŭ alŭ omului. Caracterulŭ stătătorŭ zace în forma părţilorŭ celorŭ solide şi în rĕpausulŭ celorŭ mişcătóre, ér caracterulŭ mişcătorŭ în mişcarea parţilorŭ celorŭ mobile. Fisionomica arată suma puterei capitale; ér patonomica aplecările ei. Fisionomica învéţă ce este omulŭ peste totŭ; patonomica aceea ce elŭ este într'unŭ momentŭ datŭ. Fisionomice arată, ce póte fi omulŭ, patonomica ce vrea sĕ fiă. Fisionomica e rădĕcina şi trupina patonomicei, fundamentulŭ pe care e fundată patonomica. A presupune una fără alta însémnă a presupune fructe fără trupină. Patonomica se luptă cu arta făţăriei; cu totulŭ altmintrelea e cu fisionomica. Cu tóte aceste mai mulţĭ privescŭ la patonomică decâtŭ la fisionomică. Pentru aflarea adevĕrului însĕ aceste douĕ sciinţe suntŭ nedespărţite.

gerią, museu, cafenea japonesă escelentă cu o cântăréță representată de unŭ bărbatŭ; fórte cu gustŭ îmbrăcațĭ ca dame au fostŭ mai mulțĭ bărbațĭ. Au fostŭ și câteva costume românescĭ; unŭ Românŭ a fostŭ ca gurdunistŭ la musica japoneză. Ungurii de acolo au fostŭ costumațĭ ca țiganĭ sdrențoșĭ, formândŭ o musică țigănéscă.

—x—

Ni se scrie din Selagiu: »Cu ocasiunea vênătórei ce s'a ținutŭ în 17 Februarie în pădurile comunei Chizeriu, în ḑiua următóre, adecă în 18, d-lŭ Georgiu Lörincz, deputatŭ dietalŭ din cerculŭ alegĕtorŭ alŭ Zĕlăului, carele încă a luatŭ parte la acea vênĕtóre, a dăruitŭ, cu ce scopŭ nu sciu, elevilorŭ din școla română confesională gr. cat. din Cizeriu: a) 10 esemplare Legendare românescĭ și 10 Legendare unguresci; b) 10 Abecedare românescĭ și 10 unguresci; c) 100 caete de scrisŭ și o sută de stilurĭ (mănunche) de pene; d) O cutiă de pene de scrisŭ; e) 12 duzine de ceruse; f) 10 fl. v. a. cu care sĕ se cumpere două sumane la doi școlarĭ dintre cei mai săracĭ și iubitorĭ de carte, cărora li s'au cumpĕratŭ. Pentru acelŭ darŭ îi esprimă elevii din școla nóstră din Cizeriu mulțămită. Cu acéstă ocasiune își esprimă asemenea mulțămita lorŭ cei 6 școlarĭ, carĭ la esamenu'ŭ de véră fură premiațĭ cu 3 fl. v. a. din partea d-lui br. Győrffi Pal, subpretorŭ în cerculŭ Crasnei, pe carĭ li s'au procuratŭ 6 cărticele de rugăciunĭ date de d-lŭ V. Potcasiu«. *d.* — De n'arŭ fi darurile Danailorŭ!

—x—

Se află sub tiparŭ în *Tipografia Alexi* din Brașovŭ: »*Legea glótelorŭ cu anotărĭ și cu instrucțiunile privitóre la esecutarea ei*". Acéstă publicațiune în limba română este fórte binevenită tocmai acum, când s'a începutŭ organisarea glótelorŭ, ce intereséză directŭ pe toțĭ cei ce n'au trecutŭ încă peste 42 de anĭ.

—x—

Din *Viena* se comunică că Dumineca séra, 15 (27) Februarie, pe când se juca la *Burgtheater* „Don Carlos« de Schiller, de față fiindŭ și Maiestatea Sa monarchulŭ, unŭ incidentŭ regretabilŭ se întêmplà pe scenă. Pe „Carlos« ilŭ juca Krastel, pe princesa „Eboli« *d-șóra Bârsescu*. In actulŭ alŭ doilea d-șóra Bârsescu de odată încetà a rĕspunde colegului ei de pe scenă. Suflerulŭ îi dete semnŭ de trei orĭ și în totŭ teatrulŭ domnea o panică nelinisce. D-șóra Bârsescu leșinase deodată. D-lŭ Krastel anunțà, că colega sa se simte fórte rĕu și cortina se lăsà josŭ. Representațiunea trebuì sĕ se jóce până la fine, lăsându-se afară scenele »Eboliei". Maiestatea Sa pĕrăsì logea imediatŭ după incidentŭ. După cum s'au esprimatŭ medicii, d-șóra Bârsescu își va reîncepe activitatea sa la 4 Martie n. în »Valurile mării și ale iubirei." Deși suferea de nervĭ de trei ḑile Dumineca séra a jucatŭ numai ca sĕ nu se conturbe repertoriulŭ.

—x—

Pentru complectarea echipamentului armatei, cele mai multe fabrice de postavŭ din *Brünn* lucréză peste timpulŭ prescrisŭ. Plățile lucrătorilorŭ s'au sporitŭ din causa acésta.

—x—

Nisce *tâlharĭ mascațĭ* au pĕtrunsŭ în ḑilele trecute în *Tolcsva*, în casa vĕduvei Hankisz, care locuia singură, și apucând'o de gâtŭ îi cerură banĭ. Femeia spăriată adunà 30 fl., dér tâlharii au cerutŭ încă 300 fl. Hankisz se codì, și atuncĭ unŭ tâlharŭ, care era îmbrăcatŭ în haine femeescĭ, o culcà la pămêntŭ cu o lovitură de bardă, tâlharii luară suma amintită și tóte giuvaerele vĕduvei, mergêndŭ p'aci încolo.

Érășĭ spionĭ muscălescĭ?

Din comitatulŭ Treiscaune »Kolozsvár« primesce scirea despre prinderea unui spionŭ muscălescŭ. Nu scimŭ, décă și spionulŭ acesta va fi asemenea aceluia, pe care l'au »prinsŭ« mai ḑilele trecute voinicoșiĭ polițiștĭ din Clușiu, „Kolozsvár" însĕ mărturisesce, că din isvorŭ vrednicŭ de totŭ creḑĕmêntulŭ primesce acéstă scire, pe care corespondentulŭ în fantasia lui aprinsă i-o enaréză astfelŭ:

In comuna Budzafordulo din comitatulŭ Treiscaune venì ḑilele acestea unŭ streinŭ, care de o mână era cu totulŭ ciuntŭ și era însoțitŭ de o femeeă. Omulŭ se mărturisesce că e de origine Muscalŭ; nu sciă însĕ nimenea, cum și de unde s'a pripășitŭ pe aicĭ. Streinii aceștia s'au dusŭ la unŭ neguțătorŭ de acolo și au ceratŭ dela elŭ sĕ le dea banĭ.

Neguțătorulŭ nu lĭ-a datŭ banĭ, ba încă ia datŭ pe ușă afară. La acésta streinulŭ depărtându-se strigà neguțătorului: »Insémnă-țĭ bine, căcĭ veni-va timpulŭ, când bucurosŭ mĭ-ai împlini cererea mea!

Neguțătorulŭ denunțà acéstă amenințare suspectă gendarmeriei, care numai decâtŭ începu a căuta pe aceștĭ vagabunḑĭ, pe carĭ i-a și aflatŭ la o nuntă a unui Valachŭ de acolo, unde li-s'a datŭ mare cinste acestorŭ óspețĭ flenduroșĭ și mirele, Pavelŭ Bobeșŭ, i-a ospĕtatŭ, Gendarmulŭ a provocatŭ pe bărbatŭ, ca sĕ șĭ arate certificatele. Acesta a respinsŭ după olaltă în limba germană, valahă și ruséscă, că certificatŭ are și că nicĭ o frică nu pórtă de vreme ce elŭ este ostașŭ muscălescŭ eșitŭ din slușbă, avêndŭ numai o mână. Nuntașii n'au vrutŭ sĕ lase dintre ei pe óspele iubitŭ alŭ lorŭ, dér gendarmulŭ l'a însgărdatŭ cu nevastă cu totŭ, căcĭ deși, ce-i dreptŭ, avea certificatŭ, dér pe acela nu era însemnată nicĭ o viditimare, din care s'ar fi pututŭ omulŭ informa despre drumulŭ făcutŭ până acum.

Certificatulŭ bărbatului este pe numele Telemon Miketiuk, ér alŭ femeei este făcutŭ pe numele Mariana Miketiuk. Amêndoi suntŭ din Kolomea din Galiția, prin urmare nu este ostașŭ muscălescŭ. Gandarmeria s'a informatŭ și despre aceea, că Miketiuk l'a încredințatŭ pe poporulŭ valahŭ ce era la nuntă, că décă vorŭ ținé cu elŭ, le va merge mai bine tréba, de cum le merge acum. S'a descoperitŭ și aceea, că cu ocasiunea cerșitoriei, streinulŭ a spionatŭ prin provinciă și șĭ-a făcutŭ însemnărĭ. Mai pe urmă au umblatŭ în Szita-Budza și în Bodzafordulo.

Pe basa acestorŭ suspițiunărĭ gendarmeria a hotărîtŭ ca sĕ visiteze pe bărbatŭ. Bărbatulŭ a protestatŭ contra acestei hotărîrĭ cu furiă, dér ca unŭ omŭ inteligentŭ. La visitare numai deodată se transformă bratulŭ schilavŭ alŭ ologului ostașŭ muscălescŭ în mână sănĕtósă, pe care întinḑêndu-o ḑise în limba germană: „Étă și mâna acésta tu câne de gendarmŭ!« In straița ce o avea legată la șoldŭ s'au aflatŭ banĭ muscălescĭ, francĭ românescĭ, ceruse (creóne), multe, o legătură cu diverse însemnărĭ, unŭ fluerŭ pentru a da semnŭ, unŭ mĕsurătorŭ metricŭ de lemnŭ și două legăturĭ de sfóră, folosite asemenea pentru mĕsurare. Muscalulŭ fù dusŭ de gendarmĭ în arestulŭ judecătorii de cercŭ din Sepsi-St.-Georgiu.

Ultime scirĭ

Pesta, 2 Martie. — Se anunță, că divisiunea 1 și 11 de infanteriă vorŭ pleca în curêndŭ în Galiția.

Viena, 2 Martie. — „Noua Reformă" anunță că generalulŭ Gurko va fi numitŭ comandantŭ alŭ trupelorŭ din circumscripțiunea militară Vilna și că'șĭ va stabili cartierulŭ generalŭ la Grodno. Acelașŭ ḑiarŭ ḑice că marchizulŭ Wielopolski va fi numitŭ administratorŭ imperialŭ alŭ Poloniei.

Viena, 2 Martie. — Turburările din Silistra au alarmatŭ bursa de aicĭ. Ḑiarele publică articole de fondŭ în care exprimă temerea ca revoluțiunea din Silistra sĕ n'aibă consecințe ce nu se potŭ prevedea d'acum.

Berlinŭ, 2 Martie. — Sănătatea împĕratului *Vilhelm* este fórte sdruncinată și inspiră îngrijirĭ.

Bucurescĭ, 2 Martie. — Marțĭ s'a iscălitŭ de ministrulŭ românŭ alŭ afacerilorŭ străine, și de d. Busch, ministrulŭ Germaniei, convențiunea care modifică taxele unorŭ articule din convențiunea comercială germano-română. Acéstă convențiune va fi adusă peste câteva ḑile în discuțiunea camerilorŭ. Prin acele modificărĭ se facŭ României concesiunĭ.

Bucurescĭ, 2 Martie. — Guvernulŭ a datŭ ordinŭ trupelorŭ din Dobrogea sĕ întăréscă posturile militare dela fruntaria bulgară și sĕ desarmeze atâtŭ pe insurgenții din Silistra câtŭ și pe militarii bulgarĭ, carĭ arŭ trece pe teritoriulŭ românŭ.

Londra, 2 Martie. — Ḑiarulŭ „Standard" de aḑĭ diminéță ḑice, că relațiunile între Germania și Rusia suntŭ fórte încordate.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 3 Martie. — Comisiunea bugetară a delegațiunei austriace a acceptatŭ amêndouĕ propunerile cuprinse în proiectulŭ de creditŭ (52 și jumĕtate milióne) și apoi raportulŭ comisiunei alese în acestŭ scopŭ.

SOFIA, 3 Martie. — Scirea „Agenției Havas": *Revoluționarii au pusŭ mâna pe citadela Silistrei. Guvernulŭ a trimisŭ despărțĕminte de trupe, ca sĕ închiḑă pe rebelĭ în citadelă.*

BUCURESCĬ, 3 Martie. — Scirea „Agenției Havas": *Aci circulă sgomotulŭ, că șépte garnisóne, între care cea din Lompalanca, Șumla, Plevna, s'arŭ fi declaratŭ contra regenței.*

DIVERSE.

Impĕratulŭ Wilhelm s'a reînsănĕtoșatŭ de rĕceala ce o avusese înainte cu câteva ḑile. Elŭ suferì de guturaiu și de răgușală, ceea ce i se întêmplă lui mai adesea, de astă dată însĕ fură casurile mai violente. Starea sănătății sale e acum astfelŭ, că deja sĕ cugetă la mari pregătirĭ serbătorescĭ și la festivitățĭ pentru a 90 aniversare a nascerei sale (22 Martie) pe când se vorbea încă de curênd că împĕratulŭ are de gândŭ a serba acéstă ḑi în tótă liniștea și în retragere. Pentru a mări însemnătatea acesteia, ca o ḑi de amintire a casei Hochenzollernilorŭ, s'a amânatŭ pe atuncĭ botezulŭ strănepotului sĕu de curêndŭ născutŭ, și totŭ în aceașĭ ḑi se va serba și logodna celui de alŭ doilea fiu alŭ principelui de corónă, a principelui Henric cu principesa Irena de Hessen-Darmstadt. Studenții din Berlinŭ vorŭ face împĕratului în preséra ḑilei de 22 Martie unŭ grandiosŭ conductŭ de torțe. Impĕratulŭ, precum anunță foile berlinese, a aflatŭ cu plăcere despre pregătirile studenților, încuviințândŭ intenționatele ovațiunĭ.

☛ *Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

genele și mustața. După înălțimea corpului elŭ este de-o statură de mijlocŭ, de-o taliă nu corpolentă, ci mai multŭ sveltă; și în genere tótă structura corpului, cu pieptulŭ și umerii soliḑĭ și tarĭ, forméză în totalŭ *o faptură bărbătéscă plăcută și proporționată*, mai alesŭ, că atâtŭ în âmbletulŭ, câtŭ și în positura sa elŭ sĕ țêne totdéuna dreptŭ. După aparință nu póte avé etate mai mare de 48, celŭ multŭ până la 50 de anĭ.

Portulŭ sĕu obicĭnuitŭ este acela ce se pórtă în comunŭ în domeniulŭ Zlatnei și care este unŭ sumanŭ negru, ce ajunge mai până la genunchĭ, sĕrăduitŭ de amêndouĕ laturile cu cusĕturĭ vinete; ciórecĭ unguresci mai multŭ strîmțĭ decâtŭ largĭ. In picióre călțunĭ pe jumĕtate strînșĭ. Elŭ mai purta în capŭ o căciulă négră pĕrósă și mai totdéuna era cu-o cârje subțire de alunŭ în mână. Totŭ astfelŭ era îmbrăcatŭ și când ilŭ prinseră afară numai de sumanŭ în loculŭ căruia avea acum pe dênsulŭ unŭ cojocŭ de piele de óiă, întorsŭ cu lâna spre partea din lăuntru.

Adevĕratulŭ sĕu nume este Nicolae Ursulŭ din Arieșulŭ mare în Transilvania și se ține de comuna bisericéscă Albacŭ. Ce e dreptŭ, Horia părea a fi născutŭ pentru a domni, și cu adevĕratŭ pe câtŭ timpŭ șĭ-a jucatŭ rolulŭ, elŭ a doveditŭ, că era demnŭ de asemenea rolŭ. *Ura* sa naturală *în contra actelorŭ de violență ale nobililorŭ și dorulŭ sĕu de libertate și de proprietate pentru sine și pentru conaționalii și coreligionarii sĕ-i împilațĭ păreau a fi fostŭ îndemnurile întreprinderii sale,* carĭ au trebuitŭ sĕ aibă cu atâtŭ mai multŭ efectŭ asupră-i, cu câtŭ se ḑice, că *elŭ* nu *este* unŭ ignorantŭ, ba din contră, *unŭ omŭ bine instruitŭ*, care nu numai vorbesce cu multă înlesnire limba germană, dér cetesce și chiar clasicii autorĭ germanĭ.....

*Epigramă la chipulŭ rebelului Horia.**) Chipulŭ sĕu are chiar căutătura regelui Hamanŭ, acestŭ Horia șĭ-a făcutŭ unŭ nume mai rĕu și decâtŭ Catilina.... Din sobolŭ de munte, din Mocanŭ ce-a suptŭ lapte de lupóică, elŭ se făcù unŭ rege vulpe amăgitorŭ și rĕsculătorŭ de servĭ. Meritulŭ sĕu suntŭ grămăḑile cadavrelorŭ; elŭ însușĭ e Lerna în care sĕ grămădiau tóte jafurile și stricăciunile diavolescĭ, câte voì sĕ facă.

Cloșca. Portretulŭ acestuia (după documentul prim). Ioanŭ Cloșca din Cărpinișiu, dominiulŭ Zlatnei, este în etate ca de 40 anĭ, micŭ la statură și îndesatŭ, cu chipŭ smolitŭ, mai multŭ rotundŭ și plinŭ la față, are nasulŭ destulŭ de mare, dér ceva cam cârn, nodurosŭ și turtit, pĕrulŭ castaniu închisŭ, mustața brună roșietică și nisce ochĭ negri de mărime potrivită, dér cu puțină schinteiă de focŭ întrênșii; o căutătură mai multŭ ponivósă și posomorită, decâtŭ scinteiósa și pĕtrunḑĕtóre. *Elŭ este tare în óse.* Vorbeste pelticŭ (stösst im Reden mit der Zunge an); are cu tóte aceste o voce mai multŭ repede decâtŭ gângavă; âmbla și sta dreptŭ. Elŭ purta obicĭnuitŭ totŭ acelea îmbrăcăminte locale ca și cea mai susŭ descrisă a lui Horia; obicĭnuia însĕ a purta uneorĭ unŭ cojocelŭ scurtŭ românescŭ de piele de óiă, fără mânecă și întorsŭ pe dosŭ. Mergea totdéuna călare pe unŭ calŭ bunŭ de munte castaniu, închisŭ și ușorŭ, cu o șea unguréscă ordinară, acoperită cu pile de óiă négră. Frêulŭ și celelalte rafturĭ erau de piele négră ordinară*) Elŭ purta uneorĭ o căciulă de piele de óiă precum este în usŭ în partea locului; câte odată însĕ purta o chivĕră nedespicată, tivită în partea de susŭ cu șirete de aurŭ, înguste de unŭ degetŭ, cu o cătăramă de aurŭ dér fără șinorŭ.

Epigramă la chipulŭ rebelului Cloșca (după documentulŭ alŭ doilea ung Fața-i e de tigru, gura de porcŭ sĕlbaticŭ... fiu de lipitóre. Mintea șĭ-o împrumută din capulŭ celŭ turbatŭ alŭ lui Horia. Ochii-i se întorcŭ în capŭ sângeroșĭ, ér dinții scarșnescŭ asupra Ungurilorŭ. Scólă-te Ungure și sdrobesce aceștĭ dințĭ, atâtŭ de ascuțițĭ și turbațĭ! (Va urma.)

*) După documentulŭ »Acta et Relationes de funestissimo tumultu Transylvanio, quen praedo Hora, alias Nicula Ursz, Dux rebelium Valachorum cum Kloszka Iuon exitavit MDCCLXXXIV figuris illustrata. Comunicatŭ de D. Al. Hurmuzaki. Sĕ presupune cu probabilitate sĕ-lŭ fi scrisŭ Ungurulŭ Ios Benkö. Originalulŭ epigramei e ungurescŭ. Altmintrelea acestea și alte documente veḑi-le mai pe largŭ și în: „Tesaurŭ de monuminte istorice și de Ilarianŭ.

*) Cu asemenea aparate de călăriă se servia și Horia și călăria pe unŭ calŭ de aceeașĭ colóre.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Martie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	95 85
Rentă de hârtiă 5%	86 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120.75
Renta de hârtiă austriacă	78 20
Renta de arg. austr.	801 0
Renta de aurŭ austr.	108 80
Losurile din 1860	132.80
Acţiunile băncel austro-ungare	851 —
Act. băncel de creditŭ ung.	283.—
Act. băncel de creditŭ austr.	273.40
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.03
Napoleon-d'orĭ	10.14
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 70
Londra 10 Livres sterlinge	128.74

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 17 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	90—	91—
Renta rom. amort. (5%)	91—	92—
» convert. (6%)	83¼	84¼
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	36—
Credit fonc. rural (7%)	99—	100—
» „ „ (5%)	83—	84—
» » urban (7%)	96—	97—
» » » (6%)	89—	90—
» » » (5%)	79—	80—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	19.75	20.50
Bancnote austriace contra aurŭ	1.90	2.01

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 3 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.38	Vênd.	8.41
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.09	»	10 14
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 98	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina»	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

9851/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy almásmerői 9 kelt iskola alap végrehajtatonak Puscariu Teodosiu végre hajtást szenvedőelleni 89 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék területén lévő Almásmező község határán fekvő az almásmezői 537 sztjkvban A + 68, 69/2, 797/2, 800/2, 801, 2680/1, 2681/2, 2682, 2683, 3548/2, 3549/2, 3552/2, 3553/2, 3592/2, 3593/2, 3594/2. hrsz. fekvőkre; továbbá az almás mezői 48 tkjben A + 816/2, 817/1, 827/1, 828/1, 847, 849, 2675/3, 2673/3, 2697, 2698, 2701—2706, 3515/1, 729/1, 730/1, 731/1 és 732/1 hrsz. ingotlanokra az árverést 1363 frt. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennti ingatlanok az 1887. évi Március hó 21-ik napján délelőtti 9 órakor Almásmező község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 136 frt. 30 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelőlt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassón 1886. évi December hó 31-én.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Deési, elnök. Jakab Alajos, jegyző.

Convocare.

Toţĭ acei Domnĭ, carĭ au subscrisŭ acţiunĭ la „Auraria," cassă de economii, societate pe aţiunĭ în Abrudŭ, suntŭ convocaţĭ prin acésta la adunarea generală constituantă, ce se va ţiné în Abrudŭ în 6 Martie 1887 la 9 óre diminéţa în cancelaria primŭ subscrisului.

In acéstă adunare se vorŭ stabili statutele, se vorŭ alege membrii direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare, precum şi funcţionarii manipulanţĭ.

Cu acéstă ocasiune se vorŭ solvi şi 20% din capitalulŭ de acţiunĭ.

Abrudŭ, în 17 Februariu 1887.

A. Filipŭ, Ioanŭ Iancu, Ioanŭ Gallŭ, Candiu Davidŭ, Alexandru Danciu, Dr. Simeonŭ Caianŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa micĕ	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7 38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	—
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4 52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6.09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.[illegible]8	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3 05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ